

M u i t a l æ g g j e

Čuvgetusa haleduvvidi sami gaskast.

Num. 6.

August manost 1874.

2be jakkodak.

Vuoinqalaš vuoigadvuotta Spanienest.

Luappa 5ad Nummeri.

Rangaštuvvumi obmudaga diti dagjui, atte dat galgai rika kassi mannat, mutto lagastæbme læi ješaldes nuft mavsolaš, atte rika kassi dadde uccan joavdai; vuoigadvuotta ješ borai ænaša. Atte ollo værrogæssek gæppanegje rikast gæpedi diettelasadge rika kasa boado.

Buok dam varnotesvuoda vuolde mænodi pava su verrulaš šluokkesvuodas mielde. Rigges ašalažak matte ruttahivudaga oudast girjalaš duodastusa ožžot dam bagjeli, atte galge læt bessujussi dam ašest, mi sin ala guddui, mutto go rutta læi maksum de šaddai davjeb have dat duodaštus fastain duššen dakkujuvvum. Vimak vašotušgottui Torkvemada su cælkemættom rajates mænnoðæmest dam muddoi, atte gallad vaidag vuolgatuvvujegje pavi su bagjeli ja golbmi son færti Romi saddet oudasaža pavi čilgim diti su ašes. Maņašussi baittui pava 4 vækketægje sudnji lagedet vækken su lossis ammata doaimatet. Nuft oidnujuvvu, atte pava, dam sagjai go son læi galgat dam varrabædnaga rangaštet, de son su baica sugji ja bælošti.

Ilæ galli daggar olmušlaš givsedægje ædnam alde læmaš go Torkvemada; æilæk gallis nuft ollo vara ja ganjala golgatam go son; æilæk gallis nuft lokkamættom suja-

temid alasen ja siljo haldoi dakkam go son, ja lika suovai Ibmel su boaresen ællet ja rafalaš buoccamsegi jabmet. Ješ son galle alelessi balost eli ja gadi olbmuid ječas vuadnemem sust hæga valdem diti, ja su dagok legje galle daggarak, atte sust læi sugja ballat. Go jodi gostege, de sust legje alelessi moadde čuode soaltata farost sugjen aldces.

Dam olbma æljo su baldos ammates doaimatet læi nuft stuores, atte olmuš matet læi su gaddet mielaitaga. Obba su ællem čajeta, atta i mate mange olmušlaš hegjudaga gæčeld nuft ollo baha dakkujuvut go dam vašest, mi osko riddost boatta. Buok gaskaoamek ja buok dagok lokkujuvujegje lovalažžan ja Ibmeli dokkalažžan, go dušše katolikalaš girkosærve avke dambokte mati avkutuvvut.

Mutto dat doarradallujubme i nokkam Torkvemada jabmemin. Tuiska ædnamest galle dagai Lutherus oapabuttestæbme dam duššen, mutto Spanienest dat bisti buok hirbmadvuodaines 1808 ragjai. Vela maņnelge vigge katolikalaš bapak dam moddi algatet dassaši go dat 1834 nanoset gildui. Dal satta læt doaivomest, atte daggar doarradallujubme moadde slai oskolažai gaskast i mate æmbo daggar varralažžan šaddat.

Čaccesullost August manost 1874.

Dat nummir læ væha maŋŋamam dam sujast, go dam avisa stivrejægje læ læmaš gukka aige oktilaš ræisoin, ja dastmaŋŋel læ čalbmevikke su hettim mäidegen girjalaš bargoid bargamest. Daidi, gæk nubbe jakkudaga æi læk maksam, færtijep muitatet, atte si dam oudemuš munest dagašegje; dastgo avisa boade i dastduokku æraidi go sigjidi, gæina makso læ saddejuvvum.

— Daðemielde go mi læp gullam, læ sameaðnam hærraformanskapa, mi Vargain læi čoakest dam manost, miedetam, atte ænaš sundidi sameaðnamest galgik ostut ruovdeskapak daihe bumbak vurrudam sagjen daidi ruðaidi, mak sigjidi læk oskelduvvum. Mi læp dam oaivelest, atte min oudasažak gitto æi ansaš dam miedetæme oudast; dastgo juokke ammatolmai, gæsa kasai ruðak læk oskelduvvum, berre vissage ješ guoddet daid goloid, maid darbašlažžan gavnata dai varjalæme diti. Jos ammatolmaid i galgašegje daggar ruttasuojek hakkujuvvut ærai bokte go ječaidesek, de berreši rikakassa dam dakkat, mutto i hærralienadaihe vidnekassa. Dal læk min oudasažak duššadam bagjel 300 speise dam adnui, masa i læm berret oktage enkal mannat. I suige min rikast gavdno okta æra hærraformanskāpa, gutte dam šlai adnui læ ruðas miedetam adnut. Damditi lifčige darbašlaš sabmelažage morranet jurdašæbmai, goas gulla, atte giel dai stivrejubmai galgik lattuk valjijuvvut.

— Dagjak læk 1000 jage dievvam dastest go oudemuš assek Islandi botte. Dalle go Harald Haarfagre, gæn juokke samelaš manna læ boattam lokkamgirjestes dovdat (gæčat lokkg. 121 ladebæle), læi buok daža rika vuollasis ožžum, šadde muttom alla sogak duttamættomak su valdaivuodain, guðe

sin vanhema ædnama ja manne Islandi. Stuurra illodæbme læmaš dagjak dam gæčeld i dušše Islandast, mutto maida buok darro gavpugin ja ollo giel dainge. Ænaš rikain læk maida oudasažak vuolgatuvvum dokko buri savaldagai guim islandalažaidi. Islanda læ, nuftgo min lokkidi oudalest læ mitaluvvum, Danmarka raddejuume vuolde. Dam rika gonagas læ maida dam gæse Islandast fidnam, gost loge bæive ajatalai.

— Jos min aigi siste oidnujuvvuš masa rafetutte stuurra doaibma dai mailmalaš dakkamušai harrai, de fæerte galle, Ibmeli lekkus gito, datge miedetuvvut, atte oluk læk maida si, gæk Ibmel rika bajasrakadæme ala bargik. Dušše moadde jage læk dal vasšam dastest go dam ala bergušgotui, atte olgoædnamest girroid rakadet daida baikidi, gosa min čacejottik davjemusta čoagganik ja darro bapaid dokke asatet. Dal oidnujuvvu, atte maŋemuš jagest (1873) læ oktibuok čoggum dam adnui miellaæfto addaldagai bokte bagjel 15000 speise. Mist læk dal olgoædnamest 5 girko čucceolbmai varas ja 6 bapa.

— Okta šlavva, gæn namma læi Store-sund, læ gieskad su gažžarvuodas gæčeld cirtuvvum galbma čacin 42 minuta. Moadde minuta maŋŋel go dat cirtugæbme læi vassam nogai maida hægga dam šlavast. Dat šlai bagadus adnujuvvu hui davja rangastussajin gažžaridi ja æppegulolažaidi, mutto dat i læk vela gullum atte olmuš læ færttem galbma čace vuolde orrot nuft gukka aige. Dat dappatuvvai Bergenest. Mi varotep, atte dat ašše sadda lagalažat guoratalluvvum.

— Mannam manost 29ad bæive læ gonagas mæredam su raddebæles Manthey hærran Kristianiast ja gavpug sunde K. A. Selmera fast raddebællenes.

— S
buollar
dai ču

Fr
aigome
dævvas
tes bis
žum.
man m
jos dat
Mahon
ja ollaš
vum da
ber ma
dalle la
bokte r
jume vi
rai læk
dægjen
oudast.
te čoag
ja sena
rika all
valjijum
ka oaiv
ta dam
bargost
dappatu
kamma
gæčest,
su amm
dallan
beli bol
duvvu n
tjujuvvut
go Mak
su arva
kaarvahi

— Stuorra bæccevuovdek læk dagjak buollam min rikast. Dak læk buollatuvvum dai čuodnami bokta, mak dollavavnain vulgik.

Olgoædnam oddasak.

Frankrika stuorradigge orro ješaldes aigomen hagjuset, vaiko Mak Mahon læ dævvaset gaibedam, atte dat galga bargostes bissot, dassa go rika læ valdolas ožžum. Oaivesistdoallo dam lakkaarvalusast, man mielde Frankrika galgaši stivrejuvvut, jos dat lakkan šaddaš, čuogja naft: 1 § Mak Mahon duokken galga læt dat doaimatamja ollašuttemfabmo, mi sudnji læ oskelduvvum dam laga bokte, mi 20ad bæive november manost 1873 addujuvvui. 2 §. Dušše dalle læ son vastadusa vuluš, jos bættem bokte rika viggad daihe satta æra raddejume vuollai. Rika davalaš stivrejume harrai læk su raddebælek oktaradalažat vastedægjen ja æra mudoi ješgutteg dagoides oudast. 3 §. Lakkaaddem fabmo læ guovte čoagganæme duokken: valjijume kammar ja senata. Valjijuvvum kammar valjijuvvu rika albmuget dam lage mielde moft lagast valjijumi birra læ mærreduvvum. 4 §. Rika oaivest (Mak Mahonast) læ vuogadvuotta dam valjijuvvum čoakkem orostattet sin bargostæsek ja sin ruoktot bigjat. Jos dat dappatuvvaš, de galga 6 mano gæčest odđa kammar læt valjijuvvum. 5 §. Čieča jage gæčest, daihe jos rika oaive oudal šaddaš su ammates hæittet, čoakkaigoččujuvvujek dallan guktug kammarak, rika oaive raddebeli bokte, gæi guim oktirađi dalle mærreduvvu moft dakkjuvvut galga. Nubbastutjuvvut i mate dat valdolakka nuft gukka go Mak Mahonast læ raddeffabmo æra go su arvalusa mielde. Daggar læ dat lakkaarvalus, man mielde Frankrika dastduok-

ku galgaši stivrejuvvut, mutto dat i oro saga jakkemest, atte stuorradigge dam matta miedetet; dastgo dambokte dakkjuvvuši rika oaive mælgadi ješvaldalažžan. Guokte raddebæle Mak Mahonast læva ammatidesga hæittam. Soai gulaiga dai settui, gæk Napoleon, dat læ dam jaamam kæisar bardne, dattuk Frankrika raddejægjen. Okta arvaluš læmaš maida oudan, man mielde stuorradigge galgai hagjuset ja odđa valjijubme adnujuvvut, mutto æmbo bælest stuorradiggest legje dam arvalusa vuostai ja nuftlakkai dat i miedetuvvum. Dal læ stuorradigge aldces vuoinastæme valdam November mano loapa ragjai.

— Spanienest orro soatte karlistalažai ja alfonsitalažai bælest æmbo atte æmbo su lastattegoattemen bakin aigasaš rievedæme ja goddalæme. Buok čuvgijuvvum rikain mænnođuvvu soadestge vassis laga mielde, ja jos oktage soatteolmai dam bagjelduolbma su mænnođæmest vašalaža vuostai, de son šadda rangaštuvvum. Karlistalažai ja alfonsitalažai soattamvuokke læ baldosen šaddam dam olmušlaš sokki ja hæppaden min aigasaš čuvgitusi. Josjuoge Don Karlos muttom doaroin læ oaive adnam, de dat i læk jakkemest, atte son goassegen dam vuoto ala galga bæssat, mi su mataši bajedet Spanien trunno ala. Nuft muitaluvvu, atte go alfonsitalažak lægje hærran šaddam ovta gavpuga alde, mi Cuencan goččujuvvu, de si dallan alge rievedet ja vistid buollatet. Buok mainetes olbmuid, gæi niæiga botte, daid si godde ja klasaraigi čada olgus suppu. Buok mi læš dokkalaš dingan gavdnum, daid si valde ja eritdolvu. Varnotesvuotta ja suorganæbme læi, nuftgo juokkehaš matta arvedet, stuores.

— Tuiskaædnemest. Bismarka hægga læmaš gieskad vaddost. Okta kippar, 19

jakkasaš olmai, gæn namma læi Kullmann, bači pistovlain Bismarka vuostai, mutto i son almaken bæssam su hæga ala; dušše gieða son havvadutti su geččujuvvum oafarrestes. Tuiska avisak navdik katolikalaš bapaid ašalazžan ja atte Kullmann læi dušše sin gaskaoabme. Dam harrai i læk galle vela mikkege devdujuvvum. Okta katolikalaš bappa læi gidda valdum, mutto aše dutkek æi sattam su ala maidegen. Tuiska raddejubme læ mæredam, atte soatteskipak galgik vuolgatuvvut Spaniai.

Arvalus, mi læ darbašlaš.

Stuorra oasse min lokkin adnik dalve aige vajjolæme Lavvonjargast Dænonjalmest. Go si šiviti guim dasa bottik, de dak færtijek baccet dam barokas Suoidnesullui, lekkus dalke vaiko maggar, dam bodda go æigadak Lavvonjargast ječasek gærgatik. Arken læ mangi mu mielast orrum jurdašet, go olmuš æigadid oaidna olbmui vistin, atte sin fievro læ nuore duokken goallomen. Galle oazžo æigad bargat nuft hoapost gærgat go sudnji læ vejulaš, mutto lika šadda aige gukken dam šiviti, mi gillamušast læ. Davja hæive matkalaš šiega dalken boattet Suoidnesullui ja rasta nuore mannat Lavvonjarga bællai, mutto dam boddast, go son dast agjan, bavketa daggar dalke, atte i lifi vejulaš šivetes lusa bæssat, mutto færite, jos olbmuid oazžo ječas rasta doalvot.

Damdiiti mon dal boadam buok dædnogadde assi lusa Buolbmagest vulus daina arvalusain atte særeve dakkat viste oazžom diiti Suoidnesullui, gost matkalažai šivitak mattik suoje gavdnat, goas ječak dabe mokkastik. Daggar viste mon varašim oazžot garvesen 35 speisegi.

Mutto juokke ašše, masa ænebuk galgik særvat, darbaša oudastolbma. Vuolle-

dæno alde mon læm jurdašam ožudet dam særvai olbmuid, ja mon arvalam, atte Buolbmag særvestge muttom gavdnu, gutte datto dam birra arvalusa adnet ja lista ala čoagget sin namaid, gæk dattuk særeve dakkat ja ollo gutteg aigo miellaæftost addet. Go dak listak læk gærgam, de mi mattep dalle oaidnet aigo go dam made čoggut, atte viste matta diggjuvvut ja rakadušgottut. Ašše læ darbašlaš, jnrdašækket dam!

Lavvonjargast 22ad b. August m. 1874.

Henrik Olsen.

Gonagasa anost su bærrašines læk oktibuok 170 lanja ja 9 kiekkana.

Samara lænast Ruošaædnamest læ hirbmat nælgehætte ja olbmuk duhati mielde nælgai jabmik.

Parisa giddagain gavdnujek dal 5959 dubmijuuvum værredakke.

Go Thiers gulai, atte Mak Mahon læi valjuvvum raddejume oudastuožžon valjuvvum 7 jakkai, de son læi makkaš cælkam: „Go olmuš daggaraš vuoitid ja vuoitatallujuvvumid oaidna, de i darbaš læt æpadusast dam birra, moft raddejumin boatte aigest gævva.“

Dieđetæbme.

Gæk goalmad jakkudaga æi aiguš oastet dam avisast, si færtijek dam birra dieđo addet doaimatægjai poastarappe bokte, maŋemuš mærest November mano loppi. Gæk dam æi læk dakkam, sigjidi šadda goalmad jakkudakge saddejuvvum ja makso gaibeduvvum.

 „Muitalægje“ matta dingujuvvut juokke poastarappe bokte, go jakkudagast maksujuvvu guokte oarta ja gutta enkal.

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

Num.

Go
midese
he arva
rediles
viesois
viesost
bajedi
di: „h
ja likk

Go
sui dai
valažat
ve“ ja
vu das
rist bu
boares
datta;
valdag
sikke
nel ga
galga
læ gul
lam, o
buorre
lat, da

*) Dat
da
čuv
di